

Bảo tồn và sử dụng bền vững đa dạng sinh học và các dịch vụ hệ sinh thái rừng tại Việt Nam

Bối cảnh

Việt Nam là một trong những điểm nóng đa dạng sinh học quan trọng bậc nhất trên thế giới. Đa dạng sinh học và các dịch vụ hệ sinh thái rừng giữ một vai trò quan trọng trong sinh kế của người dân nông thôn tại Việt Nam, cụ thể là khoảng 25 triệu người sống gần rừng. Bên cạnh đó, đa dạng sinh học và các dịch vụ hệ sinh thái rừng là nền tảng của các ngành nông, lâm, và ngư nghiệp, và là cơ sở để phát triển kinh tế quốc gia. Những dịch vụ này cũng đóng vai trò quan trọng trong thích ứng và giảm nhẹ biến đổi khí hậu. Mặc dù tỷ lệ che phủ rừng tại Việt Nam có tăng, tính toàn vẹn và chất lượng rừng suy giảm trong những thập kỷ qua, đồng thời, đa dạng sinh học và các dịch vụ hệ sinh thái rừng đang ngày càng bị đe dọa.

Việt Nam đã cam kết tham gia nhiều sáng kiến quốc tế về rừng và bảo tồn đa dạng sinh học, trong đó có Công ước Đa dạng sinh học. Kể từ khi Luật Bảo vệ và Phát triển Rừng và Luật Lâm nghiệp ra đời lần lượt vào những năm 2004 và 2019, Việt Nam đã đẩy mạnh quá trình cải cách ngành lâm nghiệp với mục tiêu cân bằng các trụ cột kinh tế, môi trường và xã hội trong phát triển ngành. Luật Đa dạng Sinh học, được ban hành năm 2008 cũng củng cố thêm những nỗ lực quốc gia đưa bảo tồn đa dạng sinh học trở thành một ưu tiên của tất cả các ngành.

Bà con thu hoạch táo mèo tại Rừng phòng hộ đầu nguồn Trạm Tấu, tỉnh Yên Bái
Ảnh: Bình Đặng, ©GIZ

Tên dự án	Bảo tồn, sử dụng bền vững đa dạng sinh học và các dịch vụ hệ sinh thái rừng tại Việt Nam
Được ủy thác bởi	Bộ Hợp tác và Phát triển Kinh tế Liên Bang Đức (BMZ)
Khu vực thực hiện dự án	Cấp trung ương và địa phương (VQG Cát Tiên, VQG Bidup-Núi Bà, Khu Bảo tồn Thần Sa - Phước Hoàng, và Rừng phòng hộ đầu nguồn Trạm Tấu)
Cơ quan thực hiện	Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (Bộ NN&PTNT) Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Thời hạn thực hiện	2014 – 2020

Mục tiêu dự án

Các cơ quan nhà nước quản lý các khu rừng đặc dụng và phòng hộ từ cấp trung ương đến địa phương thực hiện các cơ chế mang lại lợi ích cho cộng đồng địa phương từ bảo tồn đa dạng sinh học và quản lý rừng bền vững.

Cách tiếp cận của dự án

Dự án tập trung vào ba lĩnh vực hoạt động:

- 1. Khung pháp luật và chính sách.** Dự án tư vấn cho các nhà hoạch định chính sách ở cấp trung ương và địa phương trong các quá trình xây dựng và cải thiện khung pháp luật, những hướng dẫn kỹ thuật về bảo tồn đa dạng sinh học và sử dụng bền vững các dịch vụ hệ sinh thái rừng. Trọng tâm tư vấn là bảo đảm sự tham gia của người dân địa phương và tạo điều kiện để họ được hưởng lợi từ tài nguyên rừng cũng như lợi ích mà rừng mang lại. Tư vấn bao gồm gia tăng cơ sở tài chính cho các chủ rừng thông qua việc xây dựng những văn bản hướng dẫn tài chính cho rừng đặc dụng và phòng hộ và thí điểm các mô hình chi trả dịch vụ môi trường rừng mới.

2. Quản lý bền vững rừng đặc dụng và phòng hộ. Dự án tăng cường năng lực quản lý các khu rừng đặc dụng và phòng hộ trong hoạt động quản lý thông tin dữ liệu. Đây sẽ là cơ sở xây dựng những chiến lược tài chính bền vững và phương án quản lý rừng bền vững. Trong đó, một hoạt động quan trọng là thông qua các hoạt động của dự án, tiếp tục tăng cường sự tham gia của các cộng đồng sống gần rừng. Nhằm đảm bảo tính bền vững về tài chính cho các khu rừng đặc dụng và phòng hộ trong dài hạn, dự án cũng hỗ trợ việc lồng ghép các dịch vụ hệ sinh thái vào các quy hoạch không gian cấp tỉnh.

3. Thực hiện và giám sát thực hiện FLEGT. Thực hiện Hiệp định Đối tác Tự nguyện về Tăng cường thực thi lâm luật, quản trị rừng và thương mại lâm sản (VPA FLEGT) là một cam kết giữa Việt Nam và Liên minh Châu Âu nhằm cùng phối hợp giải quyết nạn khai thác và thương mại gỗ bất hợp pháp. Dự án đang hỗ trợ Chính phủ Việt Nam thực hiện các cam kết trong hiệp định VPA FLEGT. Hỗ trợ tập trung vào hoạt động tăng cường năng lực cho các chủ thể ngoài nhà nước giúp họ tham gia hiệu quả vào quá trình thực hiện và giám sát thực hiện Hiệp định.

Những thành tựu đạt được

- Cải thiện khung pháp luật:** Một điểm cốt lõi của Luật Lâm nghiệp sửa đổi, ban hành tháng 11/2018 và các văn bản hướng dẫn thực hiện Luật quy định chủ rừng phải có trách nhiệm thực hiện bảo tồn đa dạng sinh học. Bên cạnh đó, Luật Quy hoạch mới được thông qua vào tháng 12/2018 cũng quy định rằng các dịch vụ hệ sinh thái phải được lồng ghép vào các quá trình quy hoạch. Thông qua quá trình hỗ trợ của dự án, những nội dung có lợi cho bảo tồn đa dạng sinh học và sử dụng bền vững các dịch vụ hệ sinh thái đã được quy định trong khung pháp luật của Việt Nam.
- Gia tăng nguồn tài chính rừng:** Chương trình chi trả dịch vụ môi trường rừng (PFES) đã tổ chức chi trả trên 2.900 tỷ đồng trong năm 2018 đến hơn 500.000 chủ rừng hoặc các hộ nhận khoán bảo vệ rừng. Với sự hỗ trợ của dự án, công tác chi trả tiền dịch vụ môi trường rừng thông qua tài khoản ngân hàng đã được thí điểm ở ba tỉnh nhằm thay thế cách chi trả tiền dịch vụ môi trường rừng bằng tiền mặt tới các

Đèo Khánh Lê chạy qua VQG Bidoup Nui Ba, núi Lâm Đồng với Khánh Hòa. Ảnh: Bình Đặng, ©GIZ

Người liên hệ

Bà Anja Barth

Cố vấn trưởng dự án, GIZ

anja.barth@giz.de

chủ rừng như trước đây, cách làm này cải thiện tính minh bạch, hiệu quả và giảm nhẹ rủi ro của việc vận chuyển tiền mặt qua quãng đường dài. Khoảng 2.000 tài khoản ngân hàng đã được mở cho từng hộ gia đình hoặc cộng đồng. Tổng số 29,44 tỷ đồng đã được giải ngân qua những tài khoản ngân hàng này. Nhờ các kết quả khả quan thu được từ cơ chế chi trả mới, tháng 10/2018, Tổng cục Lâm nghiệp Việt Nam đã ban hành Hướng dẫn chi trả tiền dịch vụ môi trường rừng qua tài khoản ngân hàng để áp dụng trên toàn quốc.

- Quản lý hiệu quả các khu rừng đặc dụng, phòng hộ:** Dự án là một trong những bên hỗ trợ năng động nhất việc thực hiện công cụ giám sát và báo cáo không gian (SMART) tại Việt Nam. Trong giai đoạn từ 2014 và 2017, dự án đã hỗ trợ 10 trên tổng số 18 vườn quốc gia và khu bảo tồn thiên nhiên tại Việt Nam thực hiện thí điểm SMART. Nhằm cải thiện việc tiếp cận và sử dụng dữ liệu, dự án đã giới thiệu Hệ thống Báo cáo Trực tuyến dành cho các vườn quốc gia và khu bảo tồn thiên nhiên. Ngoài ra, qua những nỗ lực vận động chính sách, Việt Nam đã ban hành hai chính sách quan trọng nhằm cải thiện công tác quản lý khu rừng đặc dụng và phòng hộ và bảo tồn loài, đó là Đề án Tăng cường năng lực quản lý hệ thống khu bảo tồn và Kế hoạch Hành động khẩn cấp bảo tồn các loài linh trưởng ở Việt Nam.
- Tiến trình đảm bảo gỗ hợp pháp:** Tháng 10/2018, Liên minh Châu Âu và Việt Nam đã ký VPA FLEGT. Dự án đã hỗ trợ xây dựng một khung hành động chung thực hiện VPA FLEGT và tiến hành một số nghiên cứu cần thiết. Các kết quả nghiên cứu theo các chủ đề như công nhận các hệ thống chứng chỉ tự nguyện đang được sử dụng vào quá trình xây dựng khung pháp luật quy định thực hiện Hiệp định VPA.

Xuất bản bởi

Deutsche Gesellschaft für

Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Văn phòng đăng ký tại Bonn và Eschborn, CHLB Đức

Bảo tồn, sử dụng bền vững đa dạng sinh học và các dịch vụ hệ sinh thái rừng Việt Nam

Phòng 021, tòa nhà Coco, 14 Thụy Khuê, Tây Hồ, Hà Nội, Việt Nam
T + 84024 39 32 95 72

E office.biodiversity@giz.de

I www.giz.de/viet-nam